

Tiivistelmä

Raportti perehtyy journalisteille tehtävien kyselytutkimusten toteuttamiseen erityisesti Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Työ perustuu Media- ja viestintätieteellisen seuran Mevi ry:n projektitutkimukseen, joka tehtiin maaliskuussa–elokuussa 2024.

Hankkeen taustalla on Suomessa noussut huoli kyselytutkimusten toteuttamisen vaikeudesta ja erityisesti hankaluudet journalisteille osoitettujen kyselytutkimusten aineistonkeruussa. Samalla, kun verkkokyselyistä on tullut suosittu tapa kerätä tietoa toimittajien mielipiteistä ja asenteista, moni tutkija törmää samaan ongelmaan: suomalaistoimittajia ei ole helppo tavoittaa, ja kyselyiden vastaajamäärät jäävät usein pieniksi.

Raportissa kuvataan, miten suomalaisten tutkijoiden ja Suomen Journalistiliiton yhteistyön luonne on viime vuosina muuttunut ja miten kansallisen tason journalistikyselyt on järjestetty Suomen verrokkimaissa Norjassa ja Ruotsissa. Kokemuksia ja toimintatapoja on kysytty lisäksi Saksasta ja Tanskasta sekä Suomessa kyselytutkimuksia toteuttavilta toimijoilta.

Norjassa toimittajien hyvää vastausaktiivisuutta kyselytutkimuksissa selittää erityisesti Norjan journalistiliiton toimiva yhteistyö tutkijoiden kanssa. Saksalainen liitto pyrkii systemaattisella työllä aktivoimaan jäseniään vastaamaan kyselyihin. Ruotsissa toimivaksi vaihtoehdoksi on osoittautunut paneelimalli. Toimittajista koottu Ruotsin journalistipaneeli on toiminut vuodesta 2012. Siihen kuuluu noin 2 000 jäsentä, jotka vastaavat kyselyihin aktiivisesti. Paneelin rahoitus, edustavuus ja uusien vastaajien rekrytointi ovat kuitenkin tuottaneet pulmia. Paneelivaihtoehtoa on kokeiltu myös Norjassa, jossa journalistipaneeli perustettiin pilottirahalla. Norjan journalistipaneeli ei ole toistaiseksi saanut uutta rahoitusta, eikä paneeli ole ollut aktiivinen vuosina 2020–2021 toteutetun pilottitutkimuksen jälkeen.

[Worlds of Journalism Study -projektin](#) kolmannessa aallossa saatujen kokemusten perusteella moni maa painii samojen ongelmien kanssa kuin Suomi. Taustalla ovat osin kyselytutkimusten kasvanut määrä ja kyselyväsymys.

Selvitystyön pohjalta raportissa esitetään kolmea ratkaisumallia journalistikyselyiden toteuttamiseen Suomessa. Nämä ovat: 1) uuden journalistipaneelin perustaminen, 2) yhteistyön tiivistäminen Suomen Journalistiliiton kanssa tai 3) kaupallisten toimijoiden palveluiden hyödyntäminen. Lisäksi korostetaan koordinoinnin ja tutkijoiden välisen yhteistyön merkitystä toimittajiin kohdistuvan kyselykuormituksen vähentämisessä.

Raporttiin on kerätty tietoa haastatteleamalla 17:ää teemaa tuntevaa henkilöä Norjasta, Ruotsista, Tanskasta, Saksasta ja Suomesta. Haastattelut on tehnyt projektitutkija Annina Vainio, joka on myös kirjoittanut raportin. Työtä on ohjannut Mevi ry:n ohjausryhmä, ja hankkeen on rahoittanut Media-alan tutkimussäätiö.